

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artézi forrás — porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhany készülékekkel — egyszerű kert — 300 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a Margitszigeti hévíz kedvező eredményt nyel használtatott:

Köszvény — az ízületek, izmok, csontváza, ideghüvely, idült csúza. A csúz, köszvény, erómi behatások, typhus után fellépő hűdés. — Zsábák. — A csontbántalmak, esontszút, ízületi bajokat és külsértéseket követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. — Bőrbántalmak. — Vizeleti nehézségek. — Méh- és hüvelybántalmak. A hévíz belsőleg eredményt nyel használtatott: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. A szigeten van gyógyszerár; rendelő orvos: **Dr. Verzár**. Bérleteknél úgy a fürdő-, mint a menedjegyek együttes váltásánál árelel, gedés. A szigeten lakók a fürdő használatnál és a menedjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránként kétszer közlekedés.

A nyári idény május 1-én megnyitják.

A lakások megrendelése: a szigeten a felügyelőségi irodában.

A Margitszigeti felügyelőség.

Utolsó posta: Ó-Buda.

229 (5-6)

Gazdagodni

kíván minden ember, aki még nem az. Az utat hozzá, **Orlőce R.**, mennyiség-tanár urnak. Berlinben, Wilhelmstrasse 125, — játékutastásai nyújtják, kinek egy

2400 frtos terno-nyereményt

köszönhetek. Ne mulassza el ezt senki, mert a mulasztás nem lenne megbocsátható. Nyilván is inkább, mintán minden kívánt tudósítás **Ingeny s bérmentve** adatik.

Szeged. 225 (1)

Sárközy N.

241 (2-3)

Házassági ajánlat.

Egy a közép osztályhoz tartozó ép és erőteljes 31 éves f. fi. ki évi házi szükségletére 1000 frtot mindenkor biztosan fordíthat, egy szinte a közép osztályból való 20-tól 25 éves nőt nősülni kíván, melynek hozománya legalább annyi legyen, hogy a kamatja a fentebbi összeg felét megközelítse. Levél által értekezhetni e czímen.

240 K. M. S. urnak. (2-2) poste restante Kőrös-Ladány.

Asványköveket,

kitömött állatokat, fergeket,

mindennemű

csontvázakat

ajánl

egyenként, valamint egész gyű-

teményeket

Dr. Eger Bécs,

Giselstrasse 1.

A „Franklin-társulat” magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelenő és minden könyvtárnál kapható:

Gróf Széchenyi István

munkái

korszerű kivonatban.

Második kiadás.

Három kötet.

Ára a három kötetnek füzve 5 ft.

Budapest, május 17-én 1874.

20-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft. Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETÉSEK DÍJA: Egy órázr hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 krajczár; többszöri igtatásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 krajczár. Kiadó-hivatalunk számára hirdetésményeket elfogad Bécsben: Haasenstejn és Vogler, Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sellenstrasse Nr. 2 és Oppelik A. Wollzeile Nr. 22.

BROGLIE HERCEG.

francia parlamenti küzdelem újra megindult. Az elnapolt nemzetgyűlés ülésai május 12-én megnyitlak, még pedig meglehető kedvezőtlen előjelek között a kormányra nézve. Az új helyzet megteremtője, Broglie herceg, azon veszi magát észre, hogy nem ura többé az általa teremtett helyzetnek. A kormány határozatlan politikájával odáig vitte, hogy most már egy határozott pártra sem támaszkodhatik biztosan. A septennatus, Mac-Mahon uralmának hét évre biztosítása képezi a kormány főgondját. A szabadelvű párt, a republikánusok még ugyan hajlandók lennének a kormányt ebbeli törekvésében támogatni, de csak az alatt a föltétel alatt, ha a kormány már e septennatus alatt is oly politikát követ, mely előkészítse a köztársaság végleges szervezését. Azonban a legitimisták, kik az előtt erős kontingensét képezték a Broglie támogató tábornak, el vannak keseredve, kivált a bonapartisták térnyerése miatt, melyet a kormány felszeg rendszabályainak tulajdonítanak s határozottan a monarchiát követelik, még pedig a hagyományos, legitim, isten kegyelméből monarchiát. Chambord gróf, a frohsdorfi remete már a szomszéd Brüsseltől várja az intést, mely az akezió megkezdésére hívja. Negyven legitimista hirlap nyílt és elkezeredett háborut üzen Broglie kormányának, s a miniszterium fejének nem marad más választása, mint vagy kétes biztatásokkal, cselvetésekkel biztosítani magának a parlamenti többséget, vagy rátérni Gambetta nézetére, melyet később Thiers is elfogadott, hogy az eredetileg csak a pacificatio keresztülvitele végett összehítt, de mandatumát önkényileg továbbra is kiterjesztett nemzetgyűlést föl kell oszlatni s mást hívni össze, a mi újra veszedelmes játék, miután nagy azoknak száma, kik az általános szavazatjogot sürgetik, mely esetben aligha nem újra a Napoleon név kerülne ki az urnából, ki tudja, hányadszor. Broglie tehát a két ellentétes, egyfelől

a végleges respublikát, és másfelől a végleges monarchiát követelő pártok között valóságos két malomkő közé szorult, s nem lesz csodadolog, ha azt, ki Franciaország legújabb történetében a tulajdonképi mozgató rugót képezte, egyszer csak megörlöve látjuk.

E függő helyzet az, mely most Broglie érdekes jelenségé teszi, mert az ő magatartásától függ nagy részben e pillanatban a francia ügyek miként fejlődése.

Mac-Mahon jelenleg Franciaország feje, de az ő feje, mely helyette gondolkozik és cselekszik Broglie herceg. Családja régi s tagjai közül sokan tettek már jelen-

tékeny szolgálatot hazájoknak. A Broglie közül három a mult században Franciaország marsallja volt s a herceg atyja is két ízben volt minisztere Lajos Fülöpnek. Ugy hogy Broglie azt mondja egy párisi bon mot, hogy azért barátja az örökösöknek, mert ő maga is nem szerezte, de úgy örökölte az állambölcséséget. Atyja négy év előtt hunyt el. Anyja a szellemdús Staël asszony leánya volt. Ő maga 1821-ben született. Nevelését egészen Párisban nyerte, s már ifjú korában föltüntirataival, mint gróf Montalembert időszi közlönyének munkatársa. Elsajátította mestere tanait: a hagyományok és az egyház ha-

AZ „ANKER” élet- és járadékbiztosító-társaság XV. mérlegszámlája.

Cselekvő.		frt	kr.	Szenvedő.		frt	kr.
A részvényesek alapszabályszerű kezessége		700,000	—	Kiadott részvénytőke		1,000,000	—
Pénztári-állomány 1873. decz. 31-én		188,339	53	Jutalék tartalék és biztosítási alap		5,128,347	86
Ingóságok		9,526	77	Tartalék az igazgatósági tanács járuléka		405,671	44
Alapítási költségek teljesen törlesztettek		—	—	„ haláleseti biztosításra és nyeremény-részlettel		183,582	87
Előre fizetett tőzsedíjak és más a jövő üzletév terhére eső előfizetések teljesen törlesztettek		—	—	Alapok az élet-esetre nyeremény-részlettel biztosítottak részére		171,339	48
Kölesönkövetelések biztosítólevelekre		504,762	55	Általános tartalékalap		191,250	—
„ tőzsedeszerűleg adományozott értékpapirokra		1,450,225	69	Külön tartalékalap		176,300	—
Kölesönkövetelések jelzálogra		2,086,537	75	Az ingatlanok terhelhetése		104,700	35
Ingatlanok (Ankerhof, egy ház a Graben-nen és egy ház a József-városban Bécsben)		1,781,364	52	A viszontbiztosító társaságok fizetése		165,873	99
Értékpapírok 20 db. Securitas részvény (600 ftjával időközben eladatott) . . . . . 12,000 ft.		—	—	Kamatok és osztalékhatárlékok		35,314	40
22,600 ft. m. nyug. vasp. elsőbbs. 80 ft. 18,080 „		30,080	—	Fentartott halálesetekre tartalékok		110,413	45
Utalványok és pénztárjegyek		387,663	53	Különféle adósságok		342,264	02
Egyenlege a viszontbiztosító társulatoknak		88,985	22	Nyeresség 1872-re		34,700	18
Különféle követelések		553,485	45				
Biztosítékok		34,759	79				
Részvény szelvények		63,258	72				
Értékpapírok az élet-esetre nyeremény-részlettel biztosítottak 181,500 frt. Különféle elsőbbségek és záloglevelek		170,948	52				
		8,049,758	04			8,049,758	04

Számvizsgáló-választmány:

Flesch Herman.
Cels F.
Dubsky A. gróf.

Igazgató-tanács:

Zichy Ödön gróf, elnök.
Hartig Ödön gróf, alelnök.
Hoyos Rudolf, gróf.
Nákó Kálmán gróf.

Igazgatóság:

Pontzen Tivadar.
Marquis de Ville Henrik
Villers Sándor.
Wening-Ingenheim János b.

Dr. Bodart Narciss.
Fencz Vilmos, vezértitkár.

BROGLIE HERCEG, FRANCZIA MINISZTERELYÖK.

tározatai iránt való tiszteletet s a politikai szabadságot. Diplomatai pályáját Madridban kezdte s Rómában folytatta, mint követési titkár, de e pálya az 1848-diki eseményekkel megszakadt. Sokáig élt visszavonultságban, irodalmi munkásságnak szentelve idejét. 1862-ben az akadémia tagjává választotta, „A katolika egyház a római császárok alatt“ című nagy munkájáért.

A császári dynasztia nem egyszer tett kísérletet a Broglie megnyerésére; III. Napoleon nagy diadalának tartotta volna, ha azon család, melynek neve két század óta minden francia ajkán forgott, kész leendett tőle kitüntéseket és állásokat elfogadni; de ők mindannyiszor visszautasították Janvier de la Motte ajánlatait, ki mint az Eure-megye preféje igyekezett urának megnyerni az azon megyében kiterjedt uradalmakkal bíró orleanista családot. Broglie herceg mindvégig kitartó ellene maradt a bonapartismusnak, s a közéletben újra csak akkor kezdett szerepelni, mikor a jelenlegi nemzetgyűlésbe képviselőül választott. Thiers, ki fölismeret benne a reá nézve veszedelmes embert, sietett őt Londonba küldeni követül, de ez állása nem akadályozta meg abban, hogy gyakran meg ne jelenjék Versaillesban s részt ne vegyen a vitákban. Tekintélye oly nagy volt a monarchisták között, hogy Thiers megbukása után álmodni se mert senki, hogy Mac-Mahon kormányának elnöke más lehessen, mint Broglie herceg.

Ő maga sem tagadja soha, hogy a monarchia visszaállítását célzó armányokban az ő keze működött. Chambord ismert levelének — a fehér zászló és az isteni jogon alapuló korlátlan egyeduralom — megjelenteig könnyű volt dolga, nem kellett egyébre kiterjeszkedni, mint hogy szavazatokat toborozzon a nemzetgyűlés tagjai között, mignem a monarchia kikiáltásának többséget nem biztosít. De ama levél egyszerre ketté vágta a celszövények hálózatát s egyuttal széjjel tépte az egyetértést a legitimisták és orleanisták között. Ez időtől fogva hiába kísérték meg helyreállítani az egyetértést e pártok között, s azok viszályából merült föl újult erővel a napoleonisták pártja is. Ily körülmények közt alakult a hét évre terjedő provizorium, mely alatt Broglie mindent elintézhetni vélt végzetlén elkészítésére. Így ez idő alatt szorította meg a municipiumok körét annyira, hogy az egyetlen maire-törvény elfogadása által nem kevesebb, mint 74,000, addig választás alá esett hivatalnok lön a kormány kinevezésétől függővé.

Ez az egy is eléggé jellemzi Broglie kormányát s fölvilágosíthat mindenkit irányára felől. Ha csakugyan bekövetkezik a mi már előre vetette árnyát, s az „Ordre morale“ és a „Gouvernement de combat“ embere és kormánya megbukik, — azzal sem a szabadság, sem a köztársaság, sem maga Franciaország géniusa nem bukik meg még Broglie — mondja róla egy angol életörja — meggyőződésből ragaszkodik a monarchiához, mint a mely véleménye szerint több szabadságot biztosít a köztársaságnál; de Angliából hozott e nézete az idők folyamán bizonyára módosulni fog, s végre is be fogja látni, hogy a korona nincs szűkségek minden nemzet számára teremtve.

Kedvesének néma sírján ...

Kedvesének néma sírján
Síránkok az leánya;
Hulló könyje árjától már
Alig lobban szeme lángja.

„Kelj föl, kelj föl én szerelmem,
Én hívlak és hív az élet!
Hiszen tudod, hogy mily forrón
Szeretlek és szeretélek.

Nem leszek már csalfa többé,
Bocsáss meg, hogy kínozálok;
Vétkemért meglakoltam —
Jer karjaim tárva állnak.“

S valami sűg hozzá halkán:
„Inkább te is jer pihenni;
Itt örökös nyugalmunkat
Nem zavarja többé semmi.“

Pásztoi.

Hüvös, borongó ...

Hüvös, borongó éjszakán,
Midőn megtudtam csaláságot:
Elmentem ablakod alá —
Még nálad gyertyafény világolt.

Mily szörnyűket beszélt a fény;
Hallottam lázas enyelgéseket —
Futottam, de az üldöző
Hangok mindenütt utolérték.

Sirtam volna, nem lehetett,
Hisz könnyeim elfogytak régen;
Arczom ég felé emelem,
Oly nagy volt egyedüliségem!

És a mély gyászu fellegok
Helyettem könnyet hullatának,
S mind elmosák a foltokat,
Mit csókjaid rajtam hagyának.

És énnekem oly jól esett
Ez a váratlan, hideg részvét;
Egy pillantra csöndesült
Kínom — és nem tudom mit érzék!

Pásztoi.

„A fejér lilium.“

— Egy kitépelt lap a történeti könyvből. —

Abból az időből van merítve ez a kis történeti vázlat, mikor a historikusok tanubizonyossága szerint „az emberi nem a legboldogabb volt.“

Egy millió hatszáz ezer négyszeg mért föld fölött uralkodott Róma. Már nemis birodalom, hanem világ. Másfélszáz millió ember leste az imperatorok szeme intését. Nemis nemzet többé, hanem emberiség. A ki nem tartozott hozzá, azért nem tartozott, mert restelték emberszámba venni.

A „civis romanus sum“ kész utlevél volt az Antoninok falától le az Atlas-hegyig kétezer mért földnyi szélességben s a nyugati ozeántól az Eufratesig három ezer mért föld hosszúságban mindenütt s kész diadalmenetet biztosított annak, a ki a büszke szót kiejteni jogosítva volt. Egy-egy király volt mindegyik.

És ez a roppant terület körül volt kerítve tengerrel, folyóval, hegylánczokkal, kőfallal és óriási sánczokkal mindenütt. Egy rettenetes nagy börtön volt a világbirodalom, melyből nem volt menekülés sehova. Seriphus szikláit nem bujtathatták el a menekülőt, Caledonia köde nem burkolhatta el alakját, Lybia homokja nem takarhatta el nyomát. Róma szeme ellátott odáig és Róma karja utolérte mindenütt. Róma hatalmas gondoskodott róla, hogy ne menekülhessen senki e nagy boldogságból. „Akárhon vagy is, — mondá már Cicero

Marcellusnak, — mindenütt a győző hatalmában vagy.“

Irtóztató tudat, oly börtönben lenni, melyből szabadulni nem lehet, mert nincsen határa! Irtóztató, még ha boldoggá tesz is ez a börtön.

És kényszerülni beismerni azt, hogy ez a rabság kellemes, mert a törvény az imperator, az imperator csak első szolgája!

Domitian halálától Commodusig, nyolc évben keresztül ilyen volt a világ három világrészben. A nagy és jó uralkodók sorát megnyitja az ősz Nerva, kiről írva áll, hogy neki sikerült, a mi oly kevésnek: hogy a szabadságot az egyeduralommal egyesíteni tudta, s ugy kormányzott, hogy kormányát minden perczen veszély nélkül átruházhatta volna, — s utána boldog és csendes maradt Róma, pedig másfél teljes évig nem volt ura. Jött Traján, ki meghordozta Róma fegyvereit a határokon diadalmasan mindenütt, s midőn azokat kitégítá egy Dáciával, százhuszonhárom napig tartott a diadalmenet s tízezer gladiator és tízezezer vadállat játszott le az arénán a véres dráma véres utójátékát. Jött Hadrián, ki fejedelem volt a trónon és polgár, ha arról leszál, vezér a sereg élén és közember a csatasorban, s kit ugy szerettek, hogy éltét megvnya, nem talált embert, a ki őt áttól megszabadítsa. Jött Antoninus Pius, a bölcs emberszerető fejedelem, kinek negyedszázadig tartó uralma alatt zárva volt a Jánus temploma, s kinek elve volt inkább egy polgár életét menteni meg, mint ezer ellenségét oltani ki. Viszálykodó fejedelmek közt békebíró; a népek tőle kértek királyt. A betörő ellenséget nem haddal, egyetlen írott levelével verte meg, hogy az visszafordult szégyenszemmel s könyörögve, fogadja jobbágyul, ő megtagadta azt. Ő volt talán az egyetlen „nyugodt-lelkű“ fejedelem.

Ezt az idejét nevezik Rómának az „imperium aranykorá“-nak, mikor a legboldogabb, mikor megelégedett volt az emberi nem.

És e fejedelmek sorát egy olyan ember zárta be, ki mindnyájok erőnyeit egyesíté magában, s egymaga viselte a szerencsétlenségeket, a melyekből mindnyájok közt elosztva is, jutott volna mindegyikre elég.

Jött a második Antonin, Marcus Aurelius. Már Hadrián korában „Verissimus“ volt a mellék neve. A történet „bölcsész-király“-nak nevezi. Bölcs volt, mérsékelt, szelíd, vitéz és kegyes. A trónját vitató és ellene haddal támadt vezér, Avidius Cassius halálát megsíratta, mert ez a halál meggátolta abban, hogy ellenségét testvérévé tegye. Imádták mindenfelé s halála után nem tartották tisztességesnek az olyan római polgárt, a kinek házában arczképe hiányzott.

És a mennyire megérdemelte volna, hogy szerencsés legyen, ép oly mértékben volt szerencsétlen. Nőtül elődje leányát, Faustínát bírta, a kinek múltán sorakozott a Juliák és Messalinák sorába, s a császár őt halála után az istenek közé vétette föl, gyermekül pedig a szomorú emlékt Commodussal, a később eszelős, zsarnok szörnyeteggel verte meg a sors, kinek végtül ágyasa kevert étkébe mérget, s mikor az sem tudta megölni, fűrdőjében fojtatta meg.

Nem csoda, hogy a szerencsétlen császár, ki a boldogságot családi körében hiában kereste, egészen az uralkodás és

bölcselkedés gondjai közé temetkezék. De uralkodása sem volt szerencsés. Fogadott fivére, Lucius Vérus, kit uralkodó társul vett maga mellé, egyenes ellentéte volt neki, erkölestelen és kicsapongó. A béke is megszünt, hogy nehéz, gyilkos háborúnak adjon helyet. A parthusok Róma ellen támadtak, s a végre győző római csapatok oly borzasztó járványt hoztak magukkal, mely az egész birodalomban elterjedt s a császár uralkodásának egész végeig dühöngött. Ahhoz járult a szörnyű éhínség, s hogy a keserűségek pohara szinig teljék, a Rajnán és Dunán át betörték a barbarok, oly veszélyllyel fenyegetve a birodalmat, a minő azelőtt még nem fenyegette soha. Mintha csak annak a mindent elsöprő tengeráradatnak, melyet népvándorlásnak nevezünk, első hullámtörődésai lettek volna. Mark Aurél végre győzött, de hogy mily kizdelem árán, legjobban bizonyítja az, hogy fölfegyverzett gladiatorokkal és rabszolgákkal volt kénytelen pótolni megapadt seregét, s hogy a békekötéskor maguk a jazygok százezer elfogott római katonát adtak neki vissza. Mikor a markomannok és guadok elleni téli hadjáratában elvesztett a császár: „Az Isten újja!“ — mondá egy akkor már hatalmas, de elnyomott felekezet, ugyanaz, melyről írva áll, hogy az egyetlen volt, mely iránt az igazságos császár igazságtalan tudott lenni: a keresztények felekezete.

Már akkor nagyon forrongott valami a föld alatt. Barlangok terei, sziklahasadékok, rengetegek mélye, rejtett boltzatok már akkor szerte zengett a szent szolozsmáktól a nagy birodalomban. A bölcselő császár éles szelleme látta jól, hogy azok a titkos zárt türegek oly eszmékkel vehesek, melyek kitörve egyszer, leomlik előttük, mint egy lehelletre a limes imperii. Az emberiség mancipiuma rejlik ottan, mely civis romanus tesz mindent, a mi ember. A birodalom előjogai legmagasabb öröknek nem volt szabad azt megengedni.

S megindult a szörnyű vadászat. A hindu vad elefántot fogott, a gall és germán vastag hálóval keríté körül a Rhenus nádasait, a hol a vadkan tenyész, Nubia nőjra lóháton kergeté maga előtt a struczok farkait, az Atlas aljában rejtett vermek ásitottak a sivatag királyára. S míg a hidegebb égtáj szájával szolgáltató a bölényt, erdei és jeges medvék ezreit, addig a forró égön előállt a tigrisekkel, hiénákkal, a párduczokkal, sa gim- és jávorszarvasok ártaflan fajával egybe keveredett a zebra, antilop és nyakorján, a kőszáli zerge és álmos ladjár, a nilusi ló, orrszarvu és az aligator. Állatok, a miket a képzelet álmodni se mert, összefogva az ismert és ismeretlen világ messze tájain, Róma és a provinciák székhelyeinek amphitheatrai számára szolgáltak, melyek játékaikat a nép oly nagyra becsülte, hogy a nélkülözhetlen szükségé közt, melyekért forradalmat csinált, oda tette mindjárt a kenyér után.

Szinte lehetetlennek látszik, hogy egy-egy cirkusi játékon annyi ritka állat áldoztatott föl, a mennyi ma elég lenne a világ zoológiai összes kertjeit megnepesíteni. Mennyi vérbe, fáradságba és költségekbe került összefogdosásuk, de még elszállításuk is a birodalom véghatáraitól a fővárosba! A mostani civilizált világ nem volna képes előteremteni az ehhez szükséges eszközöket. Pedig a Róma szá-

mára számt állatokat, mióta nem egy tengeri vihar megmérhetlen kincset nyílt bennök el, többnyire százaz földön szállították, roppant ketrecekben, a mi csak ugy válik megfoghatóvá, ha tudjuk, hogy a városok egymással és a fővárossal hatalmas közutak által voltak összekötve, melyek a római forumtól kiindulva, átszelték egész Itáliát, a tartományokba terjedtek s a birodalom határainál végződtek. Antoninus falától Rómán keresztül Jeruzsálemig egy nagy közlekedési láncz futott végig, mely negyvenegy stadiumot tett hosszában. Az utak egyenes vonalban mentek egyik várostól a másikig, nem tekintve sem akadályokra, sem magántulajdonra. A hegyeket átfúrták, a legsebesebb folyamokon hidat vertek. Az ut közepe domboru volt, több réteg homok, kavics és cementből, nagy kövekkel, a főváros közelében gránittal kirakva. Tizenhat század ekeje sem bírta néhol leszántani. Őt-hat mért földnyire egymástól postaházak voltak, állandóan negyven lóval. Száz mért földet könnyű volt egy nap megtekinteni, s a Licinius által legyőzött Maximin ellenes császár egyik leghívesebb tette, hogy Heraclea mellett elhervetvén a csatát, huszonegy órára rá már Nicomediában volt, százhatvan mért földnyire a csata színhelyétől.

Ily utakon szállították a római látványok érdekesebbé tételére a legkritikább állatokat mindenfelől.

Ha nem maradt volna meg egész napjainkig amaz épületek romjai, melyeket cirkusoknak, amphitheatrumsoknak neveztek, talán el sem hinnék, a mi rólok a történetirőknél följegyezve áll. Az amphitheatrums Flavius romjaiban is egyik legcsodálatosabb épülete Rómának még ma is. Flavius Vespasianus kezdte építeni, — tőle nyerte nevét, — de csak Jeruzsálem lerombolójá, Titus volt képes befejezni a roppant épületet. Tojásdad idomu volt az, 564 láb hosszúságban és 467 láb szélességben, 80 ivezetre alapítva és 140 láb magasságra emelve. Falának külseje sima márványkockákból állott s a fal tetején szobrok remekei pompáztak. Az ülésorok, számára nézve nyolclevan, lépcsőzetesen emelkedve futottak körül, az ülések bevonva bitor-báronyból és egyéb drága szövetből készült lágy párnákkal, összesen nyolclevanhatere néző számára. Hatvan-negy kapun — vomitorium — özlönl be a nép tömege s a ragyogó lépcsőkön, folyosókon keresztül minden néposztály könnyen földalta a számára kijelölt helyet, a nélkül, hogy a többi háborgatnia kellett volna. A nézők feje fölött drága menyeteket, keleti szövetekből teríttek el, a nap heve vagy eső ellen. Az oszlopon és szobrok talapzatain rózsafüzérekkel kötve egymással össze művészi faragvány bronz, ezüst és aranyedények három lábón, melyeknek tányérján Arábia drága illatszerei égtek mindenféle szinű lánggal. A kapuk boltzatai fölött mindenféle diadaljelvények és trophaeumok, legyőzött nemzetek fegyvereiből. Elmés szerkezeti gépek a levegőbe gyöngyöző bort és illatos sáfrányvizet szökeltettek, mely permetezve hull alá a ritka vízi növényekkel borított faragványos medencékbe. A patriciusi páholyok támlányáról kincset érő pompás syrakuzai szőnyegek borulnak alá, beleejtve rojtjaikat az óriási medencékbe, melyekbe a hűsítő vizet oroszlanfejek okád-

ják. S körül gyönyörű csoportokban az oszlopsorok, jaspis- és porhyr kövekből, bronz-szobrok, remek vésetti vázák s minden egyéb, a mi az értekek valamelyikére kellemesen hathat. A különböző osztályokat egymástól elválasztó csarnokok drága mozaikkal kirakva, falaik freskókkal borítva s közbe pazar aranyozás mindenütt, maga a rácszat, mely a nézőket a vadállatoktól védté, sodrótt szinarany.

Középtűt terült az aréna, a sima, derült küzdohomok, mely az áldozatok árát beivandó lesz. Köröskörül csatorna, melyben örökké friss Tiberis-víz folydogált s krokodilusokat és szelidített vízi lovakat bírt lakókul. A későbbi császárok alatt körül ültették a legkritikább fákkal is, a miket százéves korukban gyökerestül, földestül szállítottak a világ legkülönfö-zőbb tájairól, hogy a szomorú közelében itt megelhetne a mosolygó pálmát, melyről a költő szerint évezredek óta álmodozik.

És e derült, gyönyörködött látomány fölött oly kebelzorogató légkör terült el! A föld néha egyet-egyet mordult, mintha haragudnék, alant a földben volt a borzadály. Az aréna alatti tér hatalmas termetek rejtett méhében: ott tartották az állatokat, melyeket földalatti katakombákon keresztül szállítottak oda, hogy a néző tömeg észre se vegye, csak mikor előttök állanak, mintha egy tündéreknek lennének játszi buborékai. Gépeken emelték őket a magasba s a sülyesztők segítségével egyszerre eltüntethették újra, hogy más látványnyal cseréljék ki megint.

A provinciális fővárosok amphitheatrai hasonló mintára voltak építve s bár a vadállatok ketrezei köröskörül voltak elhelyezve s rejtékük rostélyának fölhúzása által szabadították ki őket a nyílt arénára: pompára nézve gyakran még a Flavius cirkusával is vetekedtek.

De az elkényeztetett nép inyét nem esiklandozá sokáig az állatok egymás közti viadalá.

Nagyon egyszerűnek kezdte találni, s valami újabb után vágyott. Előbb hát emberket eresztettek a vadállatokra, jól begyakorolt, fegyveres vadászokat, kiknek kiképzésére nemesak iskolák szolgáltak, de Domitián császár még akadémiát is állított.

Később aztán ez sem volt elég szép és mulattató látvány. Meg kellett fordítani a dolgot: az állatot ereszteti az emberre. A mily drága az, ép oly olesó emez. Az elítelt gonosztevőket oda vetették tehát martalékul a vadaknak. Ugy is meg kell szabadulni tőlök valahogy, legalább nyujtsanak szórakozást, ha már másra nem használhatók.

S akkor kezdődtek aztán azok a borzasztóságokban páratlan látványok, a hol az emberlet maga csak játék, a halál mulatság. Szindarabokat adtak elő, jelmezben, híven a családásig, a meghalásig. A szinészek elítelt gonosztevők voltak, kik néha drága aranyos himzeti tunikákban, biboros köpenyekben léptek föl s be voltak gyakorolva jól, hogyan kell játszva meghalni. Előadták Herkulest, a mint Oeta hegyére fut kinos örületében s ott lángot vet testén a Nessus-ing és elemészi testét; látni lehetett Mucius Scaevolát, a mint páráz tűzön égeti le kezét könyökig, a nélkül hogy egy izom megrándulna arczán; a Laureolus nevű rablót, ki maga keresztára

első foglalás joga az övé. S ki jó ide, hogy elvegye tőle? Ki hozza ide merész fejszét, hogy bele vágja ez erdő törzseibe!

Ez erdő tengerelatti haraszt-növényekből állott, melyek füstagságban és erdő-sűrűségben nőttek. Sajátságos fák! Ágak s lombok nélkül. Egyenesen, függőleg fölfelé növe csak, mintha azért nem ágaznának szét, mert így el kellene uralkodni a függőleges iránytól, mely ez erdő uralkodó elvének látszott. S e hatalmas növényzet, bár a talajban állott, azt csak épen megállási helynek tekintette, nem vert benne mélyen futó s erősen kapaszkodó gyökereket. Nem a földből akarta venni táplálékát, éltető elemében nem szorult arra. Egyébiránt helyéből az egyes szál kassé földre mozdítva, ruganyosan ismét azonnal visszafoglalta függőleges állását. A szorosan vett erdő azonban nem az egyetlen tenyészet volt e helyen. Az álgák és fucosok különböző fajai, a liánok, indákkal s füzereikkel itt is uralkodtak. Köztük a tengeri állatok egyaránt nyüzsgöttek; a gomba- s egyéb növény-alakú állatok (mert, mint mondtuk már, a flóra és fauna csaknem megkülönböztethetetlen a tengerfenéken) mindenütt láthatók voltak. A zoophytek (növény-állatok) egész eleven gyeput képeztek, melyek közt hal-, tengeri pók és rovar szabadon bujkálhatott.

Egy óra tájt Nemo kapitány jelt adott a pihenésre. Jól esett, majd négy órai gyaloglás után. Különös, hogy dacára e hosszas gyaloglásnak, legkisebb éhséget sem éreztek. Mi volt e sajátosság jelensége oka, nehéz lett volna kitalálni. Annál inkább meglepte az álomság. S maga a parancsnok adott példát a szunyadásra, a mit a többiek is örömmel követték. Mire fölébredtek a nap már láthatólag a lát-határ felé hajlott s a sugártörés bűbájosan szép tünényei újra jelentkeztek és smaragd-, korall-, amethiszt-, zaphir- és opál-színben ragyogtatták a tenger alatti erdőséget.

Mikor Aronnax tanár fölnyitotta szemét, Nemo kapitány már talpon volt — s Conseil és a nautilusi matróz is kászolódtak. A tanár gyorsan ugrott talpra, mert egy óriási tengeri pókot, melynek teste majd egy méternyi volt, látott maga felé közeledni. Bár ruházata megvédte őt az állat támadásaitól, azért az undor és iszony érzetét nem győzhette le magában. Nemo intézésére a matróz puskája agyával esett neki s csakhamar agyon verte, bár lábai még soká rángatóztak. De, bár tényleges veszély e póktól nem fenyegette, elég volt eszébe juttatni, hogy más, sokkal komolyabb találkozások is lehetne a tenger-fenéken; óriási czápákkal, melyek irtózatossá állkaposai, egy harapással, bűvár-mezük dacára is könnyen ketté roppantathaták! . . .

Azonban a talaj folyvást mélyedőben volt, s a setettség nemokára annyira nevedett, hogy a lámpákban működésbe kellett hozni a villanyfényt. A négy lámpa átható világa huszonöt méternyi kerületben megvilágította a tengert. Még mind belebb-belebb hatoltak a haraszt-erdő sűrűjébe. Nemsokára azonban ritkulni kezdett a növényzet s egyttal satnyulni is. Ugy látszik, a növényi tenyészet hamarabb elfogyatkozott, mint az állati. Végre a növények egészen elmaradtak, de a zoophytek, sugár- és iz-állatok, puhányok és halak meg lehetős sokaságban mutatkoztak még folyvást.

Nemo kapitány több ízben föl-fölfogta puskáját egy-egy, előtte ritkábbnak vagy becsesebbnek látszó példányra; de csak ismét abba hagyta.

Végre, délután négy óra tájt végére értek e csodálatos kirándulásnak. Szikla-tömbök kezdtek mutatkozni s mindinkább emelkedve, végre meredek falat képeztek, mely elálta utjokat. A Crespo-sziget partja volt.

Nemo kapitány megállott. Nem akart a szárazra lépni. Megfordult s ismét élére állott a már visszatérő kis csapatnak. De nem azon az uton tértek vissza, a melyiken ide jöttek. Ugy látszik, Nemo kapitány tökéletesen tájékozva volt a tenger-fenéken s rövidebb utat választott a visszatérésre, épen mint egy táj-ismerő kalauz tenné a száraz erdőségekben. Rövidebb, de nehezebb is volt az ut; legalább eleinte, mert a tengerfenék egyenetlen, durva,

UTAZÁS A TENGER ALATT: A Crespo-szigeti erdőségek.

köves volt s gyorsan emelkedett és vitt közelebb a tenger színéhez; még sem oly gyorsan mindazáltal, hogy a víznyomás hirtelen kibebéde a testi szervezetre azon veszélyes — olykor halálos — hatást gyakorolhatta volna, melynek a kötélen lebecsült s visszahuzott buvárok nem egyszer esnek áldozatul. A napvilág ismét látható lón csakhamar s most már nagyon alant járván, a sugártörés ismét oly nagy volt, mint kezdetben.

Ismét csak harmincz látnyi mélységben, sűrűn zsiabongó hal-raj közt haladtak, mely sűrűbb volt, mint a madarak a levegőben, s elevenebb is, szabadabb is; de puskalövésre méltó vad csak nem akart mutatkozni.

Egyszerre Nemo kapitány gyorsan vállához emelte fegyverét, célzott, lőtt, — egy kis süvöltés hallatszott, s egy állat bukkott föl, mint villám a víz felé. — Tengeri vidra volt, az egyet-

len négy lábú emlős, mely vízben él. A legszebb s legnagyobb példányok egyike volt; más-fél méter (ötödfél láb) hosszú, s bőre rendkívül becses; hátán gesztenye barna, hasán ezüst szürke, az oros és khinai vásárokon legkeresettebb prémekegyikét szolgáltatta, melyért kétezer frankot is fizettek; kerek feje, rövid fülekkel, kerek szemekkel, fehér bajusszal, mint a macskáé, ujjas és körmös lábai s bozontos tömött farka. Mivel a tengeri halászok nagyon vadászák, faja kiveszőben van s még csak a Csendes-óceán északi részeiben található. A matróz fölvette az elesett vadat s vállára vetette; azzal folytatták utjokat.

A talaj most ismét finom fővenyessé változott, de folyvást emelkedett; néha alig néhány látnyi víz volt fölöttök s jól kivehetők a fennszó felhők alakját. A felhők közül egy csoport nagy madár vált ki s két hatalmas albatrosz, valószínűleg halászó szándékkal csaknem a tenger színéig ereszkedett le. A Nemo kapitányt kísérő matróz fölfogta puskáját s rá-célzott egyikre. A lövése a madár elesett s nagy bukfenczrel bukkott a vízbe, a hol a szerencsés vadász egyszerre föl is fogta.

Két óráig haladtak még a fővényes tengerfenéken, majd magasabban, majd mélyebben. Néha az egész feneket elborító varec (fünyög-fajta vízi növény) nehezítette meg a haladást. Nagyon is érezhető volt már a fáradtság, csaknem a kimerültség. Végre egy halvány de mind erősbülő fény, a Nautilus órlámpája, biztató sugáiraival intette, hogy közel vannak a célhoz. Azonban az ut e legutolsó részében fenyegette a legnagyobb veszedelem.

A víz ismét egypár száz láb mélységű volt. Egyszerre Nemo oda ugrott Aronnax tanárhoz s azt a tenger-fenékre letépte, és maga is mellé feküdt. A matróz ugyanezt tette Conseil-lel. A meglepő támadás megrémítette a két vendéget, de csakhamar átlátták az okát. Két óriási czápa közeledett feléjük. Abból a legveszélyesebb fajból való, mely orra nyílásán phosphor-fényt bocsát ki s remesen megvilágított torkát, gyilkos fogaival kitávtva hordozza. Szerencsére e veszélyes állat igen rosszul lát, s így a fenékre lehasaltak észre sem véve, ártalmatlanul csapott el fölöttök. Jól jártak. Mert iszonyú alkárczai közt képes volna összemorzsolni az embert.

Még félóra ut után a Nautilus-hoz értek. S egy újabb félóra múlva, levetkezve, ágyaikban pihentek kilencz óra hosszat tartott kirándulás után.

(Folyt. követc.)

Egy veleg.

/. Istenfélő kereskedők. Németországban és Svájcban külön társulatok alakultak a végből, hogy a vasárnap és ünnepnapok szigorú megtartását minél szélesebb körben terjeszessék. Svájcban több kereskedő kérelmet intézett a vasutak igazgatójához, hogy engedjék meg, miszerint vasárnap és ünnepnapokon az indóházakban minden munka fölfüggesztessék; Németországban pedig e kegyes társulatok egyenesen a parlamenthez folyamodtak, hogy a hivatalnokok, munkások s mindennemű alkalmazottak részére a vasárnap és ünnepnap nyugalom törvényes biztosítását kieszközölhessék.

Az alföld fővárosáról.

— Rajz. —

II.

A szegedi nép, főleg a felsővárosi, éri jelentőségét, s bizonyos önteltséggel fejezi ki modorában és magaviseletében, hogy tudatában van e jelentőségnek. Azon alázatos, majdnem meghunyászkodó magaviseletnek, melyet hazánk sok vidékén a köznép a „uri renddel“ szemben tanusit, Szegeden nyoma sincs. Nagyon szembe-ötöl, hogy a szegedi nép erősen megtartotta örökségül apái részéről azon önbizalmát emelő tudatát, hogy egy „szabad királyi város“ polgárságát képezi. De ez öntudatnak, mely olykor önteltségbe csap át, egyéb tényező is vannak még. A szegedi nép mindenekelőtt független. A földmivelő, a tanyai gazda, a kis iparos, a hajós, a tisztai molnár és halász — ők mindannyian „urak“ oly értelemben, hogy függetlenek mindenkitől, birtokuk, munkájuk és emberséges szorgalmuk után. E nép egyéni tulajdonságai élénken bizonyítják, hogy soha nem kellett hajhászni az „uraságok“ kegyét, vagy félnie az uraság haragjától. Szabad város polgárjának született, a mely 49 előtt sem ismert más urat, mint a saját kebeléből választott hatóságot. A függetlenségnek e tudata dagasztja aztán magasra a szegedi köznép mellét, mert hát azt tartja magában, hogy az „urak“ sem különbek nálánál. A római köztársaság polgárságának szájából nem hangozhatott önértesebben a híressé vált mondás: „eivisi romanus sum“, mint a hogyan Szegeden szokták mondani — régebben persze sokkal inkább, mint most — hogy „polgár embőr vagyok.“

Ez önértetnek tudata vissza is tükröződik aztán, sőt olykor élesebb kinyomafőt is lel a szegedi köznép modorában. E város egyetlen sétaterén, melynek szerény ákczai csak félig-meddig álcázzák el a vár egyik legelhanyagoltabb oldalát, együtt láthatni, főleg vasárnapokon — a társadalmi demokraczia megtestesülése gyanánt — az uri rendet a köznépvel, föl-alá tolongva a pár egyes fasorban. A nép oly otthonosnak érzi magát az „urak“ körében, s oly ostentációval foglalja el előlük az ülőhelyeket, mintha egyedül volna jelen kizárólag övéi társaságában. A mennyiben a padok e „megszállása“ a sétáló hölgyközönség rovására történik, a demokratikus egyenlőség ily föltüntetése persze nem egészen jogosult, de utóvégre egy-egy ily apró vonás fölötte jellemző arra nézve, mennyire éri jelentőségét a szegedi köznép. E sétálynak újabb idő óta azon szerep is kijutott, hogy az év melegebb hónapjaiban főrumát képezze a köznép dologtalan „malom alatti“ politikusaiknak, a kik — s ez már aztán tösgyökeres magyar nemzeti hiba — szabad ég alatt fölötte hosszadalmas, s valljuk meg, egészen fölösleges vitákat tartanak az ország s a város ügyei fölött. De hát a szegedi köznép javát nem is e henylek között kell keresni, hanem azon ezer meg ezer mérsékletes, józan gondolkozású, becsületes és szorgalmas földmívelő és munkás között, a kiknek kezéből kora reggeltől késő estig nem jut ki az ekezar v, a kassa, az evező lapát, a háló, a faragó bárd, a fűrész, s a nehéz munka többi szerszáma.

Bármennyire előnynek tekintjük is azon kétségtelen tényre, hogy a szegedi nép darab idő óta külső megjelenésében műveltebb jeleget és esiszoltabb modort tüntet föl — a mi egyrésztől a terjedő névelésnek, másrésztől a vasúti összeköttetés s a hajózás által föltételezett „világlatásnak“ eredménye — csak aggodalommal szemlélhetjük, hogy a ruházat dolgában üztött fénytűzés, természetesen főleg a nőknél, mindig nagyobb, s a keresettel aligha észszerű arányban álló mérveket ilt. Ez egymáson külső megjelenésre nézve tul-tenni akaró fénytűzés tette annyira tulterheltté és szembántón tarkává a módosabb szegedi leányok és menyecskék eredeti izlésteljes viséletét, hogy most már egy-egy ily női öltözék a szívárvány valamennyi szintű ragyogtatja kajdacs tollazatos tarkaságban a szemlélő elé. Bokáig érő széles narancssárga és füzöldől selyem szalag a hosszú hajban, megyszín „kaczabáj“, kék selyemszoknya, ugyanoly szintű szalag a nyak körül, citromszíni kötény és arany- vagy ezüstszálakkal himzett fehér selyemcipő vagy papucs — ez tán még nem a legkritikább színvegyület, melyet Szegeden elleshetünk. A nehéz selyem- és bársonyszövetek egyáltalán tulnyomón szerepelnek a női öltözékek körül, pedig a tulságos s a keresettel egészséges arányban nem álló női fénytűzéssel még mindig karöltve haladt másutt is a régi erkölcsök meglazulása. A módosabb legényeknek sem vált előnyére a csere, hogy a derék szabályszerűségét s a termet arányait előnyösen kidomborító és kintintető prémes zekét szögére akasztották valami hosszú, se magyará, se német szabású felöltő kedvéért, a melyen a díonyi nagyságu ezüst gombok elég különösen büszkélkednek. A hajóiparral foglalkozó férfiak foglalkozásukhoz mérten a kényelmesebb bő nadrágot már régóta elfogadták a stúk magyar nadrág helyett. Csak a földmívelő gazda maradt változatlanul híjja és nagyapja ünnepi öltözetéhez, a ködmenhez, a sötétkék, bélelt ujjashoz s ugyanoly szintű nadrághoz, melyre ugy tél idején rákerül a gondosan tartott, cifrára kivarrt, bokáig érő s kályha meglével fölötő suba — ez a „megis bunda a bunda.“

Az élethez nemcsak öltözet, hanem élelem és lakás tekintetében is nagyobb igényeket köt a szegedi nép. Az utolsó paraszt-gazda csakugy megilt választékos étkek föltalálása által az ünnepek és vasárnapokat, mint tehetősb szomszédjai, a hajósgazda, a halászmester vagy molnár, a kiknek asztala a keserű idők dacára is meg-meghajladozik ünnepélyesebb alkalmakkor a különböző stílték és tésztafok sulya alatt. És valamint a legszegényebb gazda is megilt az elmaradhatlan, disznótort atyafisága és szomszédjai társaságában, jó levele faradozva és izzadozva a munkában és gondoskodásban, hogy télire ne szenvedjen hiányt, az éléskamra listben, zsírban, sózott husban, hűvelyesekben s azon jó falatokban, melyeket a sertés nyújt — ugy nagyon földhöz ragadt lénynek tartana magát az a gazdaasszony, a ki nem vezethetné be ritka ünnepélyes alkalmakkor vendégeit a „tisztaszobába“, ebbe a házas szentélybe, mely magában foglalja a családunk ivadékról ivadékra szálló legbecesebb ingóságait: a „tulipántos ládát“, a melynek legrejtettebb zugában harisnyába kötve pihen egy marok ezüst

hatos; a vendégágyat, majdnem a padlathig duzzadó párnái és dunyháival, s a nagy Szűz-Mária képet, a mely alatt olykor a kegyelet pislogó mécsét gyújtja meg az áhitatos háziasszony. Mert hát mostanság a szegény ember házában kenyérrre is nehezen telik, s így bizony megéssik, hogy a szent képek is megérik az idők sulyát a mécsből kifogyott olaj dolgában.

Ez a tiszta szoba mindig az utca felé esik, s a valódi lakszobát tőle rendszerint a konyha választja el. Tél idején a hideg által összeszorított család a közös lakszoba nagy terjedelmű, és ganajjal ugyancsak melegre föltűtött kályhaja körül tanyázik, melynek széles polczán meleg alvóhely kínálkodik, míg az év többi szakában városnap délutánoként a kapu melletti pad azon hely és gyűlpont, hová a szomszédok legszívesebben szoktak ellátogatni teréscselgetésre a hét eseményeiről. A mezei munkával foglalkozó nép korán fekszik és korán kel, s így érthető, hogy Szeged külvárosainak utcái teljesen elhagyottak és kihaltak már az est azon óráiban, midőn más városokban még javában pezseg az utcái élet s vet hullámgyűrűket a forgalom és közlekedés. Ha azonban ép azon körülmény, hogy a szegedi lakosság nagyobb része mezei munkával foglalkozik, s így részben távol van a várostól, első sorban szolgál okul a legtöbb utca elhagyottságára — annál zajosabb és élénkebb élet uralkodik főutezám és főterein a rendkívül látogatott hetivásárok alkalmával. Szeged közvetítő kereskedelmének és fogyasztásának jelentőségét nem ítélteti meg az, ki heti vásárainak meglepően kiterjedt forgalmát közvetlen tapasztalatból nem ismeri. E napokon, hol egy egész emberár és kocsiözön tódul be közel és távol vidékekről Szegedre, betöltvén áruikkal, zajukkal, öltözet- és nyelvtarkaságukkal a nagy vásártereket és főközlekedési erkeket, világossá lesz mindenki előtt, hogy Szeged teljes joggal megérdemli az „alföld fővárosának“ kintintető nevét.

Borosyáni Nándor.

Modor.*

Azon tulajdonságai közül a léleknek és színek, melyek a világi sikerhez vezetnek, nincs olyan, melynek fontossága valódiabb volna, de annyira általánosan kevére becsültetnek napjainkban a fiatalság által, mint az udvariasság, — azon érzete a jóság és szeretetnek társaink iránt, melynek kifejezése a tetsző modor. Az önbizalom és biztosság azon érzetének, s a bevett szokások és elfogadott formák megvetésének, melyeket ápolni fiatalágunk szoktatva van, tulajdonítható, — hogy az nagyon hajlandó azon finom figyelem s gondolkodás és modor azon névtelen, — egyelő gyöngyöskéi megvetésére, melyek az igazi uriságot jellemzik. Pedig a történelem zsu-folt oly példákkal, melyek mutatják, hogy ép ugy mint az irodalomban a stíl megmagyarázhatatlan varázsa az, nem a gondolat, mi egy művet halhatatlanná tesz, — valamint az ostoba színész Shakespeare legnagyobb helyeit laposra veri és hasznavehetlenné teszi, míg egy Kean képessé teszi az embert arra, hogy azokat villám-szerű világitásnál olvassa, — ugy egy embernek magaviselete társai iránt, mely gyakran jobban, mint bármely körülmény elősegíti, vagy hátráltatja előmenetelét az életben. Panaszolhatunk, ha tetszik, hogy embertársaink többet törődnek az alakkal, mint az anyaggal, egy embernek felületéről többet, mint annak szellemi beltartalmával; de a tény megmarad ténynek és vezérfonalat szolgálhat

* Dr. Mathews Vilmos „Hogyan holdogalunk“ című művének magyar kiadásából.

a szerencse sok látszólagos egyeztetlenség- és szélsőségekhez, mely bennünket sokszor meglep.

Semmi kétség, hogy vannak egyesek, kik képesek keresztül látni embertársaik héján, szövegösségeiken, esztendőszámaikon, különöségeiken, — a ben rejtett tulajdonokig; kik fölismertik a gyémántot, bármint sárreteg legyen is rajta; de a többség sem oly éleslátású, sem oly tüdő, és az illető megjelenése és magaviselete után itéli meg inkább, mint jellemének lényege szerint. A naponti tapasztalat mutatja, hogy a nyájasság nemcsak a siker egyik lényeges része, de hogy már magában véve is majdnem gazdagság, és hogy az, ki e tulajdon tökéletesen bírja, legyen bár tökfilkó, majdnem bizonyos, hogy előre megy, ott is, hol a nélkül nagy tehetségű emberek hiában járhatnak. „Adatok egy fiúnak megnyerő modort és előkelő nevelést” mond Emerson „és bár merre járjon, mesterévé tesztetik a szerencsének, mesteré palotát és vagyon fölött, melyek meghívják, hogy lépjen be és foglaljon; nem kell neki annyit fáradoznia, hogy azokat megszerezze.” Idegenek közt a jó modor a legjobb ajánló levél; mert sok függ az első benyomástól, és ezek kedvezők vagy kedvezőtlenek, az illető magaviselete szerint, a mint az sima vagy ügyetlen, félénk vagy bátor. Míg a durvaság és mogorvaság ajtókat és sziveket bezár, udvariasság, finomság és gyöngédség kitarja azokat.

A mit az ember mond, vagy tesz, gyakran bizonylatlan próbája annak, hogy ő mi; s a legjobb utmutatást jellemehez, tetteinek vagy szavainak modora szolgáltatja. Sokkal hajlandóbbak vagyunk öt tekintete, hangja és mozdulatai után itélni meg, melyeket gondolatjainak és érzelmeinek alkalmilag ad, mint szavai és cselekedetei után azon egyszerű oknál fogva, hogy az előbbieket akaratlanok. Bizonyos dolgokat valaki szándékosan tehet, s bizonyos szavakat betanulva ismételtet; megmézettek szavak gyűlöletet álcázhatnak, és „szives” cselekedetek épen azért tétethetnek, hogy rosz törekvéseket fátolozzanak; de az embernek modorát nem oly könnyű ellenőrizni. Azon mód, melyen valamely szívséget tesznek nekünk, sokszor jobban hat reánk, mint maga a cselekedet. A tett magában véve sok kérdése indokból származhatott, mint hűségéből, büszkeségből vagy érdekből; azon melegség vagy hidegség, melyet valaki kezét szóra veled s azt kérdi, hogy vagy, kevésbé észlelők.

Az udvariasságot úgy magyarázták, hogy az jóakarát és jótévés kis dolgokban. A művelt embert meg lehet ismerni azon készségről, melyet ő mások jogait és érzelmeit elismeri a legcsekélyebb dolgokban is. Tiszteletben tartja mások egyéniségét, épen úgy, a mint kívánja, hogy mások tiszteljék az övét. Társaságban csendes, könnyed, s nem terhel senkit: nem teszi magát fölünövé, s nem céloz szókban vagy modora által arra, hogy magát jobbnak, bölcsebbnek vagy gazdagabbnak tartja, mint mások körülte. Soha sem hozza föl vívmányait, vagy horgász bókot után az által például, hogy kicsinylését szenvedje az iránt, mit tett. Szívesebben cselekszik, mint beszél; jobban szeret lenni, mint látszani; és mindenkiféle nevezetes mély belátásáról és rokonszenvéreiről, valamint azon gyors látásról és kész figyelemről, melyvel észrevesz minden legcsekélyebb tárgyat, a mi másoknak örömet vagy fájdalmat okozna. Midőn véleményét adja, nem dogmatizál; türelmesen és tisztelettel hallgatja, mit mások mondanak, és ha kénytelen véleményével eltérni, elismeri tévedésének lehetőségét és saját nézeteit oly modorban adja elő, mely tiszteletet parancsol. Nyíltság és szívesség jelezi minden érintkezését társaival, és bármily magas legyen állása, a legalázatosabb ember mindjárt könnyen érzi magát jelenlétében.

Wordsworth jól fejezte ki az udvariasság egyik sark-elvét ez intében: „Soha se vegyítük örömlünkkel vagy büszkeségünkkel bármily csekély élő lénynek bánatát.” Leggyakoribb szabály ellen elkövetett vétség a mások rovására történő elnézésében. Sok ember áldozza föl élete sikerét a tréfák kedvelésének. Vannak, kik inkább hagyjának veszendőbe menni egy élethosszigani barátot, mint egy élethűt. Pedig a barátok nem oly sokan vannak, hogy tanácsos volna egyet oly könnyen odaadni egy pillanatnyi élvezetért, vagy akár

egy napi társalgási diadalért. Megmondható, hogy dacz és rosz akarat az életnek legköltésesebb fényűzése közé tartoznak. Dr. Johnson — ki szerencsétlenül saját tana ellen vétett, s kinek azt lehetne mondani: „Miután oly tüzesen beszélsz az ördög létezésé ellen, ne esél magad a diabolizmusba” — mondá egy bizonyos alkalommal: „Uram, egy embernek nincs több joga sértést mondani, mint olyant elkövetni; nincs több joga egy másikkal gorombászkodni, mint azt leverni.” Egyik sokat jóvá tevő vonása Sheridan jellemének az volt, hogy bár pazarló és mértéketlen volt, nem sérté senkinek érzelmeit tréfáiban.

Könnyű ezen urias tulajdonságokat mint csekélyeségeket becsülni, de meg kell gondolni, hogy csekélyeségek képezik az emberi élet összességét. Nem oly gyakran tartogatjuk emlékünkből mások nagy tetteit, mint csekély kíméletlenségeiket, jelentéktelen figyelmelen-ségeiket, mikroskopikus durvaságaikat, melyeket öntudatlanul követnek el, vagy belátás, vagy rokonszenz hiányában. „Szép alak” mond egy amerikai essay-ista „jobb a szép arcznál, s szép magaviseletet szép alaknál; magasabb gyönyört ad az, mint szobrok és festmények; a szép művészetek legszebbike az.” Nincs oly társaság, hol a mosoly, vídamság és élénkség szívesen látott vendég ne volna; hol azok ne volnának fontosabbak, mint elms ötletek és kiművelt értelem. Azon apró figyelmekek, melyek az élet apró-pénczét képezik, egyenként kevésé fontosaknak látszhatnak, mint a meggazdálkodott percek vagy a naponkénti rézpéncz, de egy élet folyamán alatt nagy összegre gyűlhetnek meg és fontosságukat az ismétlésnek és fülhalmozódásnak tulajdonítják. Azon ember, ki valamely hivatásban leginkább gyarapodik, nem mindig a legzeszebb és szorgalmasabb, de majdnem változatlanul az, a ki legkészebb volt valamiben gyönyörködni s másoknak gyönyörűséget okozni, ki mások előzékenységének megfelelően, nem híbe-hóba, szándékos erőlködéssel, hanem szívvelyesen, természetesen és szokásból, míg vetélytársa savanyu arckifejezései elriasztott magától minden segítő kezét.

Marlborough hercegről mondják, hogy igéző modora sokszor egy ellenségét barátjává változtatott, és ha ő egy kérést megtagadott, az kellemesebben hatott, mint ha más azt teljesítette volna. Ez egyéni kellemek tették őt gazdaggá is, nagygyá is, mivel, bár semmi ragyogó nem volt tehetségeiben, és Cheslerfield szerint „kitűnőképen olvasatlan” vala, „roszul irt s még rosszabban olvasott angolul” — de alakja szép volt és modora ellenállhatlan, férő, nőre nézve egyaránt. Beszéde oly bilincselő volt, hogy dühös irigységeket és ellenségeskedéseket oszlatott, a gyantut altatá s legfinomabb diplomaciai fogásokat kijátsza. Lekötő mosolya és megnyerő nyelve, valamint éles kardja, birodalmak sorsát intézte. A sima, kedves beszédű parancsnok előtt a „zord kő háboru” XII. Károly személyében „kiderít redőzött homlokát”; és a tüzes csatár-király, fölszólítására, isten-hozzádot mondott XIV. Lajosnak a nagy szövetségkérenek, — kit megaláznai volt hivatva. A modor ugyanazon igézetének volt tulajdonítható, hogy képes volt oly sokáig a Franciaország elleni szövetség tagjait együtt tartani minden különböző érdekeik, irigységeik és egyenlenségeik daczára. (Vége köv.)

A tápió-bicskei esata.

Bokod, május 6. 1874.

Lehoczy Tivadar valóban érdekfeszítő leírását a „Szorosokói orosz támadásról” olvasva, abban egy oly állításra akadtam, a melyet a történelmi igazság szempontjából hallgatással nem mellőzhetek; való ugyan, hogy ez lényegileg nem áll kapcsolatban a szorosokói orosz támadással, hanem a mennyiben annak előadásánál, habár futólag, de mégis érintve van, kötelességem tartom, mint a tápió-bicskei csatában lényeg szereplő következő földerítéssel szolgálani.

Az említett cikkben a tápió-bicskei ütközés fényes eredménye egyenesen Klapka György tábornok, s vitéz hadteste bajnoki műveletének tudatik be, holott e hadtest alig egy órai kemény csatározás után a legnagyobb zavarba bonyolította, s az ellenségnek hátat fordítva

megszaladt; Damjanich hadteste Nagy-Kátról kettős lépésben sietett az ütközés színe-lyére, s a nyugodtan előre haladó hadtest az iramló sereget föltartóztatni nem bírja, megcsontult vérborított honvédek, megrongált ágyuk ügetnek menekülve az ellenség elől! Mindhiába főbjeink unszoló biztató szava, mindhiába fényeződzése! A megrémült sereg páni félelmében folytonosan hátrál, pedig még a csataterén áll hadtestéből a lengyel legió egy osztály huszárság, s egy üteg ágyu, mely még valamennyire föltartoztatja az ellenséget. Az üldözöttek után röpitett ágyugolyók a mi hadtestünk emberei közé is hullanak, 6 ember zászlóaljunkból egy oda vetett gránát áldozata lesz, a nélkül hogy ezuttal még csatába is elegyedett volna. Mennyire iparkodtak pedig a futó sereget főbjeink visszatartani, kitűnik avagy csak abból is, hogy Damjanich szárnysegéde egy századost lováról lekaszalolt engedelmességéért, s buzgó futásáért. Az ekként megzavart csatarendet e szerint Damjanichnak kelle helyre állítani, kinek hadtestében s nem Klapkában szolgált a 3-ik és a 9-ik vörös sapskának címzett zászlóalj. A Tápió körtése által a különben is lapályos ingoványos terület majd alig lett meglábolható, mindamellett zászlóaljunk csakhamar csatárlánczot képezve, előre nyomul, az ujtöréval szemben a kifáradott ellenség nem tarthatja magát, s üldözötől néhány óra alatt üldözött válik. Majd a csatárláncz összehívulva a 3-ik és 9-ik zászlóalj szorosösszegeve vetik magukat az ellenségre, a mely aztán a tul levő magaslatoz Isaszegh felé lehető rendben hátrál, s ekként az esti 4 és 5 óra közti idő véget vet az ütközetnek, de nem Klapka, hanem Damjanich hívei diadalma. Igaz, hogy Klapka megzavart serege is visszajött több, de mint kimerült csupán csak fideznek. Másnap Klapka hadtestéből két aldet, a megfutomasásban első, haditörvényszékileg halálra ítéltettek, s az ítélet rajtuk nyomban végre is hajtattott.

Smid Mihály,

volt 1849-iki honvéd.

Még egy adat Kossuth születési évéről.

Sárospatak, május 9.

Kossuth Lajos születési idejére vonatkozólag én is szolgálhatok egy elfogadható adattal.

Hogy valaki főiskolánk akadémiai hallgatói közé fölvetethessék, akár helyben, akár más intézetben végezte a gymnasiumot: sajátkezelű kell aláírnia az iskolai törvényeknek. Így van ez most, s így volt e század elején is.

Az 1819-ben szubszkribálók között találjuk Kossuth Lajost is; az irás a 48-as évekből ismert „Kossuth arczkép” aláírásával teljesen hasonló. — Szórol szóra így áll: „Nomina subscriberintium. L u d. K o s s u t h (Parentum) L a d i s l a u s. (Patria) N - K á z m é r. (Comitatus) Z e m p l e n. (Religio) A g. C. (Conditio) a v i l i s. (Aetas) 17.—stb.

Ha Kossuth 1819-ben 17 éves volt: 1802-ben kellett születnie. Ennél hitelesebb adatunk alig lehet, miután a tályai anyakönyv, hol Kossuth kereszteltetett, az 1810-diki tűz martaléka lett.

Ez adatot illetőleg csak az jöhet kérdésbe: hogy Kossuth, illetőleg szülei laktak-e N.-Kázmérban? (Kis helység Zemplénben Újhegy mellett). De e körülmény sokkal lényegtelenebb Kossuth életét illetőleg, mint hogy Sárospatakon is tanult, pedig ez sincs említve életrajzaiban.

Bálint Dezső,

sárospataki főiskolai szenior.

A hétről.

Nevezetes ülése volt e héten a képviselőháznak, mely hivattva lesz nagy mértékben hatni ki összes politikai és társadalmi viszonyainkra. A képviselők oly számmal töltötték meg a termeket, a minőben nagyon ritkán van szerencsénk hozzájuk az újabb időkben. A karzatokon sok idegen szabásu arcot láthatunk, kik példaszert figyelemmel kísérték a tárgyalásokat, holott aligha értettek belőle valamit,

Irodalom és művészet.

„Hogyan boldogulunk?” Dr. Mathews Vilmos amerikai író ily című könyve, mely a Franklin-társaság „Kis Nemzeti muzeuma” 23. és 24. füzetében jelent meg, volt már említve lapunk egyik közelebbi számában. Midőn most egy mutatványt kezdünk közölni belőle, egyszerűsége figyelmeztetjük rá olvasóinkat. Oly fajta könyv ez, s valóban nem alább való, mint a Smiles ismeretes és világhírű Önéletrajza; az életbölcseget számtalan példában adja, melyek legtöbbször történelmi s hírneves egyének életéből vannak véve. A „Hogyan a boldogulunk” tulajdonképen az anyagi élet terén forog, a világi boldogulás módjait fejtegeti, de tiszta erkölcsi szempontból, a mellett vonzó modorban, élénken és tanúságosan. Alig van, a ki ne tanulhatna belőle, s senki sincs, a ki élvezet ne meríthetne, mint egy jó adománnyal. — A Ráth Mór kiadás (mindkét füzet) ára 1 ft.

„Ráth Mór újabb kiadványai” ismét egy nagyobb szállítmányt vettünk. Itt van mindenekelőtt Csengerly Antal „Tanulmányainak” harmadik kötete, mely méltóan sorakozik a két elsőhöz. E kötet „Történetirók és a történet-írás” címet visel, s hazai és külföldi történetirók és történelmi művek önálló és műbeesű ismertetéseit foglalja magában, a legkitűnőbb angol essayk ép oly élvezhető, mint tanúságos modorában. Ára füvze 2 frt 40 kr, díszes vászonkötésben 3 frt.

Becses és érdekes gyűjtemény indul meg Fraknói (dr. Frankl) Vilmos szerkesztése mellett, az akadémia történelmi bizottságának megbízásából, szintén Ráth kiadásában: „Magyar országyűlések emlékei, történelmi bevezetésekkel” cím alatt. Az első nagy kötet, tíz év (1526—1536) országgyűléseit foglalja magában. Maga az országgyűlések története a nagy közönség által olvasható alakban van előre becsatva, azután következnek a tudósok s buvárok és egyéb érdeklődők számára az okmányok. A kinek erre nincs szükségök, külön kiadásban, csak a történetet is megszerkeszhetik. Ennek ára 2 frt 80 kr; az okmánygyűjteményes kiadásé 5 frt.

Az akadémia könyvkiadó-bizottságának megbízásából készült külföldi kiünő művek fordításából a folytatolagos füzetek, — így Mill Stuart Logikájából (ford. Szász Béla) a 3-dik, Duncker Ókor történetéből (ford. Jónás János) a 3-dik, Mommsen Római Történetéből (ford. Toldy István) a 2-dik, Lewes Göthe Életrajzából (ford. Szász Károly) a 3-dik, Müller Miksa Nyelvtudományi Előadásából (ford. Steiner Zsigmond) szintén a 3-dik füzetet vesszük. Minden füzet ára 1 frt; iskolák s tanulók számára kedvezményár 70 kr. Ez utóbbi valóban nagy elismerést érdemel. Maguk a művek felül állanak a dícséretre; az összes irodalomban első rangnak vannak elismerve, s irodalmunk nagyot nyert — egyszerre ennyi kiünő mű átültetésével. Vajha olvasná s is minél nagyobb közönség.

Ügyancsak Ráth kiadásában jelentek meg: „Fegyvertan.” Irta Gyulafalvi Bulyovszky Károly Ludovika-akadémiai tanár, számos szövegbe nyomott ábrával. Harmadik rész. Ára 2 frt. — A magyar k. miniszterium rendeletheinek gyűjteménye: 1873-ik évi folyam tizedik vagy utolsó, s az 1874-ik évi folyam első füzet. Ára 50 kr és 40 kr. E gyűjtemény egy évi folyamára 3 frttal, postai bérmentéssel küldéssel 3 frt 80 krral lehet előfizetni. — A magyar k. igazságügyminiszterium rendeletheinek gyűjteménye. 1873. évi folyam. Ára 80 kr. — 1874. VIII. törvényozikk a méter-mérték behozataláról. Ára 20 kr.

A magyar akadémia történelmi bizottságának kiadásában, az Eggenberger-féle akadémiai könyvkereskedésben megjelent: „Archivum Rákócziánium. II. Rákóczi Ferencz levéltára, bel- és külföldi irattárakból bővítve.” Első osztály: had- és belligy; szerkeszté Thaly Kálmán, III. kötet. (1710—1712). E nagybeesű okmánygyűjtemény a Rákóczi-harcznak azon korszakára vonatkozik, midőn a törhetetlen lelki fejedelem a végső erőfeszítésre határozta el magát, s nagy bátran és sikerral támadta meg a császári seregeket. A küzdelem szép sikerrel indult meg, de a kocza csakhamar megfordult, a pestis, mely az országban iszonyuan pusztított, lehetetlenné tette, hogy a

magyar rendek hadaikat együtt tartásák, az erősségek egymásután estekék, Rákóczi külföldre ment, hogy Péter czár szövetségét megszerezze, Károlyi lett a főparancsnok s csakhamar megköté a szathmári békét. A nagy tragedia ezen megrondító zárjeleneteire vonatkoznak a jelen kötetben közölt okmányok. E kötettel egyszerűsége véget érnek Rákóczi fejedelem leveles könyvei. A következő kötetekben a nagy küzdelem másik kiváló alakjának Bercsényinek Rákóczihoz irt levelei fognak közölni. Ezen levelek első kötete 1875. elején jelenik meg. A Rákóczi-okmánytár ezen közzétételével Thaly Kálmán, a szerkesztő, kiváló érdemeket szerzett magának hazai történelmünk körül.

Horkai-Bácsiól, ki jelenleg a pesti prot. árvaházban működik mint árvák atyja, ismét megjelent egy jól irt kis könyvecské „Pest-Pilis-Soltmezeje földleirata a kis gyűszűbe szorítva, kis iskolás gyermekek számára” cím alatt.

Természettudományi pályázatok. A természettudományi társulat a jelen évben nyílt pályázatot hirdetett 2000 frt erejéig növénytani tárgyú és ugyancsak 2000 frt erejéig vegytani tárgyú tudományos munkálatok készítésére. Minthogy a beküldés határideje már vége felé jár, Szily Kálmán titkári emlékezteti az érdeklötteket, hogy a szabályszerűen fölszerelt tervezetek május hó 31-ig a társulat titkári hivatalához küldendők be.

Jókai műveiből 25 mű méreter, 4 angolra, 1 francziára, 2 olaszra, 2 hollandra, 1 svédre, 1 törökre van lefordítva; oláh és szerb nyelven pedig több kisebb-nagyobb elbeszélés jelent meg. Legutóbb Keribeny azon levelet is lefordítá, melyeket Jókai berlini utjáról irt. Ezek is önállólag jelennek meg.

A „N. Fr. Presse” egyik közelebbi számában G. Z. (talán Zichy Géza gr.) aláírással rövid, de melegen s alaposan irt ismertetés foglaltatik népköltésze tünkről, néhány sikerülten fordított mutatványval. Az ismertetés kiemeli Kriza Vadrózsáinak, s különösen az általa fölfedezett székiely népballadák fontosságát, s aztán átér a Gyulai és Arany László-féle újabb gyűjtemény méltatására. De úgy tetszik nekünk, igazságtalan az Erdélyi gyűjteményei iránt, a mennyiben a magyar költészetnek a népies forrásához visszatérését csak az újabb gyűjteményektől látszik számítani. A mutatványok közt legsikeresibb a „Rabló felesége.” A siroki erdőben” című gyönyörű ballada is élvezhető, bár világosságban s a hang egyszerűségében igazságban távol marad az eredetitől. Az egész közlemény valóban méltánylatot érdemel.

(Sz. J.) Hírlapirodalmunk 1874-ben. A „Vasárnapi Ujság” jelen évi számaiban közölt kimutatásainkat e következőkkel egészíthetjük ki:

227. Zenészeti Lapok. Heti szakközölyny a zeneművészet összes ágai köréből. Kiadja és szerkeszti Ábrányi Kornél. Megjelenik minden vasárnap 4-ről egy iven. Ára 10 frt. (Újra megindult mint XIV. évfolyam máj. 3-án.)

228. Pápai Lapok. (Pápa.) Vegyes tartalmu társadalmi hetilap. Szerk. P. Szabó Károly. Főmunkatárs Antal Gábor. Kiadó Vajdics Károly. Megjelenik minden vasárnap 4-ről egy és fél iven. Ára 6 frt. (Keletkezett máj. 3-án.)

229. A Budapesti Egyetemi Könyvtár Értesítője. Kiadja és szerk. dr. Horvát Árpád, igazgató. Megjelenik negyedévenként 8-ról 1—1/2 iven. (Keletkezett máj. 10-én.)

230. Riadó. Politikus gúnyos hetilap. Szerk. és kiadja Szini Károly. Megjelenik hetenként kis írvét egy iven. Ára 8 frt. (Keletkezett máj. 10-én.) Változások.

A Magyar Ujság „Hunnia” mellékzímét vett föl, miután a nevezett lappal máj. 2-án egyesült. A Szombati Lapok máj. 2-kán egyesülvén a „Népszázló”-jával, címét „Függetlenség a Népszázlója. Szombati Lapok”-ra változtatta. Szerk. és kiadó-tulajdonosa Hefly Ignác lett.

Megszűnt a Lapok. Megszűnt máj. 30-án megszűnt s beolvadt a „Magyar Ujság”-ba.

8. Népszázlója ápril végén megszűnt s beolvadt a „Szombati Lapok”-ba. Megjelen ez időszerint 222 hírlap és folyóirat magyar nyelven.

Statistikai jegyzetek.

Bécsben a múlt év folyamában 7378 házasságot kötöttek, míg az új házaspárok száma 1872-ben 7989, 1871-ben pedig 8158 volt.

Ausztria nemzetiségeinek statisztikai kimutatását állította össze Brachelli saját nyomozásai alapján, mint tette ezt nálunk annak idejében Keleti Károly a magyarországi nemzetiségek létszámát kiderítő egyik jelentésében.

Európa legnépesebb városa jelenleg London, 3.800.000 lakossal; második Páris 1.850.000-rel, harmadik Konstantinápoly 1.075.000-rel, negyedik Bécs 900.000-rel; a mi Budapestünk pedig a tizenegyedik 320.000-rel.

A halandóság a nagyvárosokban egy angol

számítása szerint annál nagyobb, mennél több ember lakik egy házban. Angolunk szerint Londonban 8 lakos esik egy házra, Berlinben 32, Párisban 35, Szt.-Pétervárt 52, Bécsben 55; s a halandóság is ama számok arányában növekszik; például minden 1000 lakosból Londonban 24, Berlinben 25, Párisban 28, Szt.-Pétervárt 41 s Bécsben 47 lakó hal meg.

Nemzeti színház.

Péntek, máj. 8. „III. Richárd király.“ Tragédia 5 felv. Irta Shakespeare; ford. Szigligeti. Szombat, máj. 9. „Romeo és Júlia.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerette Gounod K.

Vasárnap, máj. 10. „A ripacso Pista dolmány.“ Népszínmű 3 felv. Irta Rákosi Jenő. Hétfő, máj. 11. „Stuart Mária.“ Szomorjáték 5 felv. Irta Schiller; ford. Kelmenci.

Kedd, máj. 12. „Tell Vilmos.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerette Rossini.

Szerda, máj. 13. „Sziget a szárazon.“ Vígjáték 1 felv. Irta dr. Grubicy L. — „A nők iskolája.“ Vígjáték 5 felv. Irta Molière; ford. Szász K. Csütörtök, máj. 14. „A fekete domino.“ Opera 3 felv. Zenéjét szerette Auber.

Szerkesztői mondanivaló.

„A két tanu.“ Elhiszszük, hogy igaz történet, ha nemis minden részleteiben, (mert a kis gyermek halála s a mint azt az orvos magyarázza, csakugyan nem lehet úgy igaz). De az igaz történet, ugy a mint megtörtént, kronikailag elbeszélve, ritkán alkalmas arra, hogy novella legyen, melyhez már műigények vannak köve. Itt lélektani megalapításra, költői kedély- és jellemrajzra s a bonyolításban és megoldásban bizonyos művészi kikerekítésre van szükség. Mindez a jelen rajzból

bár elég ügyesen van írva — hiányzik. Kívált a megoldás, az előbb elesküdtött pénznek egyszerre visszaadása, teljességgel nincs indokolva — művészi értelemben, — sem annál fogva valószínűvé téve szemünkben. Különben maga a mese is csekély érdekű s egészen köznapi; így az elbeszélés fáradtsága s ügyessége jóformán csak el van pazarolva rá.

Eger. N. N. A kissé hosszú verset szívesen végig olvastuk. Annál inkább, mert két első strófája valóban meglepett, s azt hittük, adható is lesz. További folyama azonban lankad s a kidolgozás részleteibe sok költőietlen, száraz kór-leírás elem vegyül. A befejezés végre elrontja az egészet, mert nem mond semmit, s azt is rosszul mondja. Próbálja másképp tartsa meg a három első strófát s fejezze be az egészet egy negyedikkel, mely a mostani pathológiai rajzot egészen csak lélektani indoklással helyettesít. Hátha jobban sikerülne? Különben addig is elterített a kéziratot.

„A vak cigány“ bizony, nem felel meg igényeinknek; hosszúra nyújtott, jellemző vonásokban szegény tárgy, az alapszeme pedig elnyit, régi. Legjobb a két végso:

Tán nem is húrpatánus szólt, Egy végső szivdobbanás volt!

„Hős Zrinyi Miklós halála“, nyerhetett valamely iskolai önképző körnél, jobb hiányában vagy buzditásul, pályadíjat; de irodalmi színvonalon nem áll. Alakításról szó sincs benne, e nélkül pedig epikai költemény, a legszerényebb is, el nem lehet. Kidolgozás is közönséges, minden kiemelkedő vonás nélkül.

„Este.“ Bár nem adható, lapunk s közönségünk igényeihez képest, de reményre biztató. Nyelvében van erő, kifejezéseiben költői szín és hűv; eszmei tartalomra is látszik a törekvés, bár nem eléggé tiszta még. Idővel!

TARTALOM.

Brogie herceg (arozék). — Kedvesnek néma sírján... — Hűvös borongó... — „A fejér lilium.“ — Persa temető (képpel). — A holttestek elégetése (képpel). — Az állatok harcaza (folyt.). — A nemzetközi kereskedelem és közlekedés a szarkok, II. — Utazás a tenger alatt (folyt. képpel). — Egyveleg. — Melléklet: Az alföld fővárosairól, II. — Modor. — A tápió-bicsek csata. Még egy adat Kossuth születéséről. — A hétről. — Irodalom és művészet. — Mi újság? — Halálhírek. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakk-játék. — Heti naptár.

Felolvas szerkesztő Nagy Miklós. (L. czukor-utca 11. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Table with columns for dates (Hónapi és Hetinap), religious observances (Katholikus és protestáns naptár, Görög oros naptár, Izraeliták naptár), and days of the week (Nap, Hold) with corresponding numbers and names.

Hold változása. ☽ Első negyed 23-án reggel 4 óra 35 perccel.

HIRDETÉSEK.

Van szerencsénk a t. közönséget figyelemztetni, hogy az alant jegyzett

HITEL-PAPIROK

az utóbbi válság alkalmával, bizalomra legméltóbbaknak találtattak, és hasznosabb befektetésekre legjobban ajánlhatók.

Ezen papírok a válság előtt birt arányon alól jegyezteknek, és mi ezek százalékos jövedékét, a mostani jegyzések alapján közöljük. Egyszersmind megemlítjük, hogy mind ezen alant jegyzett értékpapírok annak idejében névértékben fognak kisorsoltatni.

Table listing interest rates and terms for various types of bonds and securities, such as '32 évi 5 1/2% földhitel intézeti zálogjegyek'.

Ezen befektetés ép oly biztos, mint a takarékpénztári betétel, és sokkal magas kamatozást nyújt, mint ez utóbbi.

Bécses megbízások legpontosabban teljesítünk és tanácsos szolgálni is készek vagyunk.

Glatz, Holzwarth és Schubert.

Budapest, V. Dianafürdő.

Trencsin-Tepliz gyógyfürdő Magyarorszában.

Már évszázadok óta ismert és világhírű kénásvány-fürdő hőfoka 29 egész 32° R.

Fürdőintézetek: öt tükörfürdő, fa- és porcellánkád, hideg és meleg zuhanyok. Továbbá egy ujjonnan szerkesztett hideg tely- és uszófürdő.

Jó juh-savó, mindenféle ásványvizek, erdei fenyő- és vasfürdők.

Elismert és bebizonyult gyógyhatásai: küszvény-, csúsz-, vesebajokban, szélhidésekben, bőr- és csontbetegségekben, buja és görvélkórban.

A fürdőintézet kezdete május 1-jén és tart szeptember végéig.

A vendégek elfogadására több kényelemmel berendezett szálloda és sok magánház áll készen. — Posta és távirat-állomás, Gyógyászati, vendéglők és kávéházak. — Naponként színi előadás. — Egy jól felszerelt zenekar.

Felleges, kiterjedt angol kert. — Zárt sétáló- és olvasó-terem. — Bálók és hangversenyek. — Kirándulások a regényes Vágölygy több szép pontjaira. — A vaspályák az utolsó két ide szállítják: Bécsből Magyar-Hradischig, Óderberghől Sillelég, a kassa-oderbergi vasúton és Alsó-Magyarországból Galantháig. — A távolg Magyar-Hradischétől, Sillelétől 8 és Galanthától 10 óra. — A két előbbeni állomásról naponként posta-, az utóbbiról társas-kocsik közlekednek.

Fürdő-orvosok: Dr. Nagel Ede, Bécsből és dr. Ventura S., kir. porosz egészségügyi tanácsos. 230 (3-3)

Fürdő leírás kapható Braumüller könyvkereskedésében Bécsben.

Szükséges értesítéseket adnak a fürdő orvosok és ő excellenciájára báró Sinai-féle fürdő felügyelősg.

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg artzi forrás — porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők ruhany készülőkével — nagyszerű kert — 800 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül- és belföldi lapok — naponta zene.

Kóralakok, melyek ellen a Margitszigeti hévvíz kedvező eredményel használtatott:

Köszvény — az izületek, izmok, csontbírtya, ideghüvely, idült csúza. A csúz, köszvény, erőművi behatások, typhus után fellépő hidegek. — Zsábk. — A csontbántalmakat, csontszűt, izületi bajokat és külsértdékat követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. — Bórbántalmak. — Vizeleti nehézségek. — Méh- és hüvelybántalmak. A hévvíz belsőleg eredményel használtatott: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásoknál. A szigetben gyógyászati; rendelő orvos: Dr. Verász. Bérleteknél ugy a fürdő-, mint a menetjegyek együttes váltásánál árelengedés. A szigetben lakók a fürdő használatnál és a menetjegyeknél előnyben részesülnek. A fővárossal óránkint kétszer közlekedés.

A nyári idény május 1-én megnyitattik.

A lakások megrendelése: a szigetben a felügyelői irodában.

A Margitszigeti felügyelősg.

Utolsó posta: Ó-Buda.

229 (6-6)

Egy hű barát a szükségben

volt nekem Orlicz R., mennyiség-tanár ur — Berlinben Wilhelmstrasse 125 — mert hírneves játéktudású egyikének segélyével a linzi lotteriasban

egy 960 frtos ternót

nyertem, mely által minden szükségem véget ért. Főzr köszönetesen névű szürem ki, ki egy szegényeket pártfogása alá veszi. Bár el nem mulasztandó senki, hozzáfutolni, ki minden kívánt tudósítást készségesen 226 (1)

ingyen s bérmentve ad.

Rudolfsheim.

Sigl Janka.

Advertisement for Brauswetter János chronometer and watch repairs, featuring a pocket watch illustration and text describing the quality and accuracy of the work.

- List of names and addresses for various individuals, including 132. Halász Agoston, 133. János Székely, 134. János Székely, 135. Károly János, 136. János Székely, 137. János Székely, 138. János Székely, 139. János Székely, 140. János Székely, 141. János Székely, 142. János Székely, 143. János Székely, 144. János Székely, 145. János Székely, 146. János Székely, 147. János Székely, 148. János Székely, 149. János Székely, 150. János Székely.

BRAUSWETTER JÁNOS

chronometer- és órakereskedés, az első valódi kules nélkül (Sihnapot) remontor inges-órák szabádmassát állatolja, ki az 1871-ik évi londoni világkiállításon kiváló kitüntetésben részesült az 1872-ik évi koozemélt iparműkiállításán és az 1873. bécsi világkiállításán pedig, valamennyi kiállítás volt órák fölött a győzelem, azaz, mint annak idején azt a lapok is fölényítették: — továbbá különösen, különösen pedig a franczia Szász Országokban 13 éven át az óraművészet minden titkát magáévá tette és a hozzávaló gépekkel el van látva, valamint Münchenben is az óraművészet és gyakorlati vizsgáit eddig még senki által meg nem közelelték sikerrel végén.

Table with columns for 'Férfi-órák' and 'Női-órák', listing various watch models and their prices in forint.

INGA-ÓRÁK

legnagyobb választékban saját találmányu új kéziköllel melyeket a tükör kivül, legyen az 1-2 vagy 3 méterre is, mind egyre fölmen, ugyanígy az inga megindítás és a mutatást igazítani lehet. Körülmenyes letrés és árjegyzék kívánatra ingyen beküldök. A szeboránkat figye és fűvő, egyzavál minden helyzetben és részben arányon és pontosan szabályozva adom által a közönségnek. Az inga-órák 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.

Vidéki megrendelések a pénzösszeg előleges beküldés vagy utánvév mellett pontosan teljesítettek.

Advertisement for 'A KÖRISME' lottery, mentioning 'IEJ. PURDISZ ZSIGMOND' and 'Kis 8-rét, VIII és 144 lap'.

Birtok eladás Zalamegyében.

Sümege, János és Tüskevár mezővárosok között, mind a háromhoz egy óra jársnyira fekvő hely utóbbin vasuti állomás is van) ugynevezett Gógánfal (mely határában egy tagban levő birtok, mely áll 140 hold szántóföld, 22 hold rét, 25 hold nyíreserdő igen jó legelővel, rajta egy birkaakol 400 birkára, 2 1/2 hold belső telek, 1/2 hold házules, melyen egy épület van, mely áll 4 szoba, 2 konyha, 2 kamara, 1 istálló 25 darab marhára és akol 300 darab birkára, összesen 180 hold 1200 □ oléval számítva, szabad kézből eladó, s ott helyben megtekinthető, hol is Hertelendy Zsigmond ur ad bővebb utasítást.

Ugyan Zalamegyében Káoszfal helység határában Zala-Egerszeghez 1, Szent-Iván vasuti állomáshoz is ugyan 1 óra jársnyira fél és egy tagban levő birtok, mely áll: 5 hold rét, 18 hold szántóföld, 5 1/2 hold hegyi birtokból, — melyből 2 hold szőlővel van beültetve, gyümölcsösökkel 1 1/2 hold belső telek, melyen van egy téglából épült ház, 2 szoba, 1 konyha, 1 kamarával, 1 istálló 10 darab marhára, ezenkívül egy 12 öl hosszú és 3 öl széles cséplő és lábas pajtá fából egy gyümölcsös kert, összesen 30 hold. A venni kívánók árak iránt a tulajdonos „Farkas Dávid“ urnál „Zala-Egerszeg“-en értekezhetnek s ha a fentírt birtokok 1-ső szeptemberig el nem adtnak, azontúl haszonbérbe is kiadandók. 228 1

AZIENDA ASSICURATRICE

legrégibb biztosító-intézet az ausztriai birodalomban. Alapított 1822. Biztosítéki alap 8 millió ft.

Meghívás jégkár elleni biztosításra.

Az „Azienda“ eltérőleg a többi működő biztosító-intézetek díjuttalékaitól, 52 évi üzlet tapasztalásai alapján, — mely idő alatt elment 100 milliónál több kártólal fizetett — saját-jég-díjuttalékait 1874-ik évre is oly jótányosan alkotá, hogy ez tetemesen olcsóbb, mint a többi összes biztosító-intézet díjuttaléka.

Az „AZIENDA“ jégkár elleni biztosító-díjuttalékai következőképpen vannak megszabva: Bars, Esztergom, Hont, Komárom, Győr, Zólyom, Veszprém, Fehérvár, Liptó, (gabonaneműkre 1 1/2%, Nyitra, Trencsén, Turóc, Pozsony, Mosonmegyékben . . . . . borra 5%.)

Arad, Banya, Békés, Csongrád, Gömör, Heves, Kunság, Jászágó, Hajdu kerületek, Pest, Nógrád, Torontál, Tolna, Zala, Verőce, Vas és Sopronmegyékben . . . . . gabonaneműkre 3/4%, továbbá: Bácsmegeye felső részében . . . . . borra 7 1/2%

Ezen mérsékelt díjuttalék-kiszámítás azon körülményen alapszik, hogy az „Azienda“ jég-biztosító Intézet az utóbbi években, a többi intézetekkel ellentétben, jelentékenyebb kárt nem szenvedett; valamint ez által azon cél ohajattik elérni, hogy a t. cz. gadaközönség részére a jégkár elleni biztosítás föltéte nélkül legelőleg megtehető tétessék.

A biztosító-társulatoknak utóbbi időkben gyakoriabban előfordult bukásai, a közönségben azon ohajattik kelték föl, hogy a biztosító-társulatok bizalomraméltó voltak megítélhetése végett azok vagyoni viszonyaiha betekintessenek.

Ezen gyors kivánság méltánylása tekintetéből, készletre éri magát az alulirt képviselősg „Azienda“ hiteles vagyon-kimutatásai következtében ismételve közzé tenni:

A triesti es. kir. szab. Azienda Assicuratrice vagyoni állapota előterjesztve és kimutatva a részvényesek kögyülésén az ált. keresked. törvény 24. §. szabálya szerint.

Tényleges vagyon:

Table showing financial data for 'Tényleges vagyon', including 'Kétfelvényekben 3383 részvény, mindegyike 700 forintjával' and 'Bevont részvényekben 617 darab'.

Szenvedőleges vagyon:

Table showing financial data for 'Szenvedőleges vagyon', including '4000 darab részvény 1000 forintjával' and 'Tartalékok'.

Biztosítási ajánlatok elfogadtatnak a képviselősg irodájában Pesten, továbbá az ország minden részében fenálló fő- és alügynököknél.

A es. kir. Azienda Assicuratrice képviselősg Magyarorszag részére Pesten: Lichtenberger, Thaly.

Biztosítási iroda: nádor-utca 9. szám. 267 (1)

HELYISÉGVÁLTOZTATÁS.

A közeli házépülés,

melynek két év alatt meg kell történnie, másrészt pedig

a lakbért illető leületlen egyesítése

következtében, tudva látom magamat a

váci-utczában 1. szám alatt levő az „arany oroszlán“-hoz
czimzett egyesült

ÁSVÁNYVIZ-FŐRAKTÁROM

és
fűszer-, csemege-borkereskedésemet
május 1-jétől felhagyni, s működésemet az

uri-utca 9-dik szám

zsibáros-utca sarkán a két matrózhoz czimzett

(az új postaépület átellenében)

jelenlegi főkereskedésemebe összpontosítani,

tehát természetes ásványvizek május 1-jétől kezdve csak az utóbbi említett üzletemből
szolgáltatnak. — Ez alkalommal Önt a legszabatosabb és haladéktalan szolgálatomról
biztosítom, annál inkább, miután két üzletem egyesülve működésben s óvatosságom csak
egy üzletre van költötve. — Bátorodván Önnek ezt becses tudomására hozni, felkérem,
miserint továbbra is igen becses megbízásával minél gyakoribban szerencsételni mel-
kötöztessek

250 (2-3)

Emresz Károly.

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézet kiadásában,
(Budapest egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden
könyvtárnál kapható:

Vallás-, Erkölcsei és Társadalmi élet

1848 óta
Magyarországon.

(A magyarországi protestáns egyet 300 forinttal
jutalmazott pályamunka.)

Irtta
Szeremlei Sámuel.
Ára füzve 1 frt.

FÉNYÜZÉS

(Luxus)

a társadalmi életben és a nemzetgazdaságban.

Irtta
Dr. Gerlóczy Gyula,
műegyetemi tanár.
Ára füzve 80 krajczár.

VEZÉRCSILLAGOK

vagyis

velős mondatok és költői gondolatok honi és külföldi
remekírók műveiből

Második bővített kiadás.
Ára füzve 2 frt.

21-dik szám.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft.
Csupán a Vasárnapi Ujság: Egész évre 8 ft., félévre 4 ft. Csupán a Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft., félévre 3 ft.

XXI. évfolyam.

HIRDETÉSEK DIJA: Egy ótörz hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígátásnál 15 krajczár; többszöri ígátásnál 10 krajczár. Bélyegdíj külön minden ígátás után 30 krajczár.
Kiadó-hivatalunk számára hirdetésmenyeket elfogad Beesen: Haasenstein és Vogler, Wallischgasse Nr. 10, Moosé R. Seilerstätte Nr. 2 és Oppelik A. Wallzeile Nr. 22.

IDŐSB

ZEYK MIKLÓS.

† 1850.

Ritka jelenség, hogy valaki,
a nélkül hogy mint író,
szónok, vagy tanár, vagy
bármely minőségben a
közélet pályái valamelyi-
kén működnek, mégis oly
általános elismerésre tett
volna szert, tudománya és
tehetségei iránt oly föl-
tétlen bámulatot ébresztett volna, mint
idősb Zeyk Miklós.

Több mint 70 évre terjedő életének
utóbbi, talán nagyobbik felét, férfikora ja-
vától kezdve késő öregségeig mellbeteg-
töltve, a mi háza udvarából egyáltalában
nem, s a legkisebb időváltozással a szobá-
ból sem engedte kimenni, sőt igen gyakran
ágyhoz szegyezve tartotta oly gyöngén,
hogy beszéde néha alig volt érthető s a
suttogásig halk mindig: e férfiú mégis
annyi s oly becses tudománykincset tudott
összeszedni, s a mi több, azt oly csodálato-
san tudta közleni s (bizonyos értelemben)
hasznosítani, a mi méltán bámulatra ra-
gadta mindazokat, a kik vele csak egyszer
is érintkeztek.

Egész életét könyvei, természet- és
vegytani műszerei, gyűjteményei és kísér-
letei közt töltve, birva a tudományok kin-
cses ládájának valamennyi kulcsát az ő és
új (irodalmi) nyelvek csaknem mindenikét,
egyaránt jártas a klasszikai és a modern
mívelődés eszme-birodalmában, valódi cso-
dája volt a tanultságának.

Az ily emberekben, kiket sors, beteg-
ség vagy saját választásuk és végre a meg-
szokás a szobához és könyves asztalhoz
lánczol, rendszerint el szokott tompulni a
gyakorlati érzék s az élet igényei iránti
fogékonyság szintugy, mint az embersze-
retet. A tudomány kincses ládájának zsu-
gorijaiavá lesznek, a kik csak kincseikszu-
porításának élnek, de azokat használni,
kamatoztatni és forgatni, főleg pedig má-
sokkal is megosztani irtóznak.

Soha sem volt tudós, a ki annyira
ment lett volna e betegségtől, mint az
öreg Zeyk Miklós. Ő az elméleti uton
szerzett ismeretek gyakorlati alkalmazása
iránt oly élénk érzékkel bírt, mint ha egy

gyár, kohó vagy bányamű vezetése lett
volna a hivatása. Nála a természettudo-
mány nem vészett el a mértani levelezé-
sekben, vagy a vegytan a formulákban.
A természet elrejtett titkainak az ipar, mű-
vészet és mesterség czéljaira való alkal-
mazása ép oly keze ügyébe esett, mint
maguk azok a kísérletek, melyek őt e tit-
kok ismeretére vezették. Eredeti vizsgálá-
tai és kísérletei voltak, melyeket ritka
kitartással, mondhatnók egy rajongó szen-
vedélyével folytatott, bár a számító tudós
teljes józanságával s higgadságával is
mindig. Kísérleteieszközeit is gyakran maga
tervezte s készítette magyarázatai után,
vagy készítette maga, oly ügyességgel s

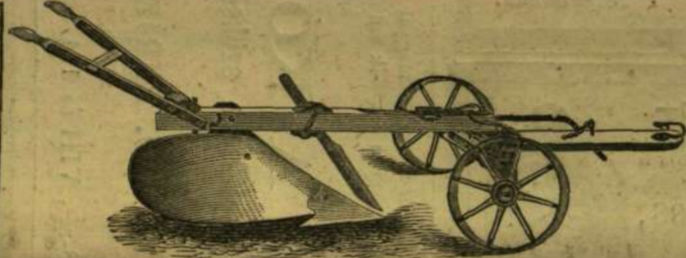
mesteri jártassággal, a milyent senki sem
sejtett volna e vézna, kiaszott, csaknem
átlátszó finom kezekben. A tudomány viv-
mányait, az előrehaladottabb európai nem-
zeteknél folytonos figyelemmel kísérve, a
természet- és vegytani kísérleteket után-
kísérve, gyakran tulment azokon, vagy
megelőzte rejtekében a nagy laboratoriu-
mok tudós munkásait. Bizonyos, hogy
Daguerre találmányának (a fényképezés-
nek) ezüst lemez helyett üveglapra vetését
s arról papírlapra átvételét, a ma már any-
nyira elterjedt photographiát előbb általál-
ta, mint az a külföldön ismeretes lett volna.
Fametszvényeknek galvanoplastika által
előállított másolataira sikerrel tett kísér-

Bécsi világkiállításon:

Haladási érem

és valamennyi magyar kiállító között egyedül
csanak:

a hamburgi disz-éremet

Strobl és Baris gépgyára

Budapesten, két nyul-utca 14. és 16. szám alatt.

A közeli tavaszi időnyre van szerencsénk a t. cz. mezőgazdasági közönségnek az évek hosszú során át előtte
a legjobban ismert és valamennyi hazai kiállításon első érmeikkel kitüntetett gyártmányainkat ajánlani, különösen

kitünő ekéinket,

ujon szerkesztett üszög-, Hornsby-féle egyszerű és javított szóró-, tisztító- és szelelő-rostáinkat
általánosan elismert szab. marokrakó, arató stb. mezőgazdasági gépeinket.

Strobl és Baris gépgyára
Kotzó Pál.

200 (6-6)

207 (15-50)

Ásványköveket,
kitömött állatokat, férgeket,
mindennemű

csontvázakat

saját
egyenként, valamint egész gyűj-
teményeket

Dr. Eger Bécs,
Gisellastrasse 1.

Szeplőt

és mindennemű

börkűteget

a legalaposabban és legnagyobb
sikerrel gyógyít

Komáromy Mór,

kerületi orvos Huszton Márma-
rosmegye.

Gyógyszerek a szükség-
es használati utasítással 3 ft.
beküldése után, bérmentesen és
azonnal elküldetnek. 196 (11 0)

A „Franklin-társulat“ magyar irodalmi intézetben Budapest,
(egyetem-utca 4. sz) megjelent és minden könyvtárnál kapható:
FIEDLER IGNÁCZ.

A telekkönyvi törvény

gyakorlati alkalmazása.

Harmadik kiadás. (XXIV. 274 lap, 8-rét.) Füzve 2 frt 40 kr.

A legbiztosabb és legkellemebb szer

váltóláz ellen,

különösen gyermekeknek, kik a keserű Chinint másképp bevenni
nem képesek, a

Chinin-csokoládé

és a

Chinin-czukor

Rozsnyay M. gyógyszerész-től Zomban Tolnamegyében,
melyeketa magyar orvosok és természet-vizsgálók nagygyűlése
Fiumében pályadíjjal koszoruzott.

Kapható vagy megrendelhető a birodalom minden jöhír
gyógyszertárában.

A hamisításoktól óvakodni kell!
Mindenkinek csak a Rozsnyay M.-féle pályakoszoru-
zott készítményt kérje és fogadja el. 185 (26-0)

„A rossz nedvek kiirtása
a gyógyszer csalja“

„Az élet legfőbb java
a jó egészség“

American-Pills by Böldt

Böldt egészségi labdaccai

vér-tisztítási labdacok.

E labdacok sokszoros alkalmazást és sokszoros ma-
gasztalást vívtak ki.

Ajánlhatók e labdacok a vér tisztítására megelőző
betegségek után; a fölösleges és rossz nedvek eltávolítására
(növekvő testgyarapodásnál kevés mozgás mellett); továbbá
oly egyéneknek, kik rossz emésztésben, savanyu felbőgésben,
étvágytalanságban, szédülésben és vértörődásban szenved-
nek. E labdacok különös ajánlatot é demelnek a gutallásra
hajlamos mutató egyéneknek.

Egy doboz 65 - 70 labdacos ára 1 ft. 50 kr. (10 kr. több.)

Központi raktára: Droguerie medicinale:

Böldt A. H. Genfben (Helvetia).

Valódián kapható:

Pesten: Török József gyógyszerész és főkiüldeménye-
zőnél Magyarország számára, király-utca 7. szám, és For-
mágyi Ferencz gyógytárában Svéchenyi tér 26. sz. Budán:
Wlasek E., Szegeden: Kiss, Sz.-Fehérvárott: Dieballa Gy.,
Egerben: Köllner, Temesvárott: Pecher, Brasson: Fabik,
Kolozsvárott: Wolf, Bécsben: Kozdera J. am hóhen
Markt 12. gyógyszerész uraknál. 217 (9-0)